

Gemeente Kerkrade

Reflectie op de programmabegroting 2027

Programma

- Welkom en inleiding
- De financiële spelregels in het kort
- Hoe verhoudt Kerkrade zich tot het landelijk beeld?
- Reflectie op de begroting 2027

Even voorstellen

DENNIS MEEUWISSEN

Audit partner

“Echte waarde ontstaat wanneer de controle niet alleen terugkijkt, maar Kerkrade ook helpt om met vertrouwen vooruit te kijken.”

NICOLE BOVEND’EERDT

Senior Manager Audit

“Korte lijnen, duidelijke afspraken en tijdige afstemming zorgen ervoor dat Kerkrade weet waar het aan toe is en niet voor verrassingen komt te staan.”

BEN MAES

Manager Advisory

“Scherpe analyses koppelen aan toepasbare oplossingen om gemeenten te helpen zoveel mogelijk publieke waarde te creëren binnen gezonde financiële kaders.”

© BDO

De financiële spelregels in het kort

Planning- en controlcyclus Kerkrade

Rol van de gemeenteraad: kaders stellen, controleren en bijsturen

P&C

Kerkrade vertaalt de politieke wensen bij de start van de raadsperiode naar een meerjarenbegroting, als basis voor de jaarlijkse begroting. De raad stelt de begroting 2027 uiterlijk halverwege november 2026 vast. De Bestuursrapportage volgt de realisatie van de lopende begroting en bevat geen nieuw beleid of nieuwe projecten. De jaarrekening sluit de cyclus af.

© BDO

Als het om de financiën gaat, waar gaat de raad nu eigenlijk over?

En waar is dit vastgelegd?

Artikel 2. Indeling begroting en jaarstukken

1. De raad stelt de indeling van de programma's met bijbehorende taakvelden vast.
2. De raad stelt binnen de programma's de speerpunten van beleid vast waarop hij intensief wil sturen.
3. De raad stelt per programma de beleidsindicatoren vast. Deze bevatten ten minste de verplichte beleidsindicatoren, bedoeld in de geldende BBV-voorschriften.

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting en de daarin opgenomen financiële positie de totale lasten, de totale baten en investeringskredieten per programma.

…

Bron: Financiële verordening van de gemeente Kerkrade

© BDO

De begroting is meer dan een financieel document

Gemeentelijke begroting heeft 4 belangrijke doelen

Autoriseren

Waar geeft de raad toestemming voor?

01

Prioriteren

Welke doelen en taken gaan voor?

02

Uitvoeren

Kunnen mensen, partners en systemen dit waarmaken?

03

Leren

Wat zegt realisatie over onze aannames?

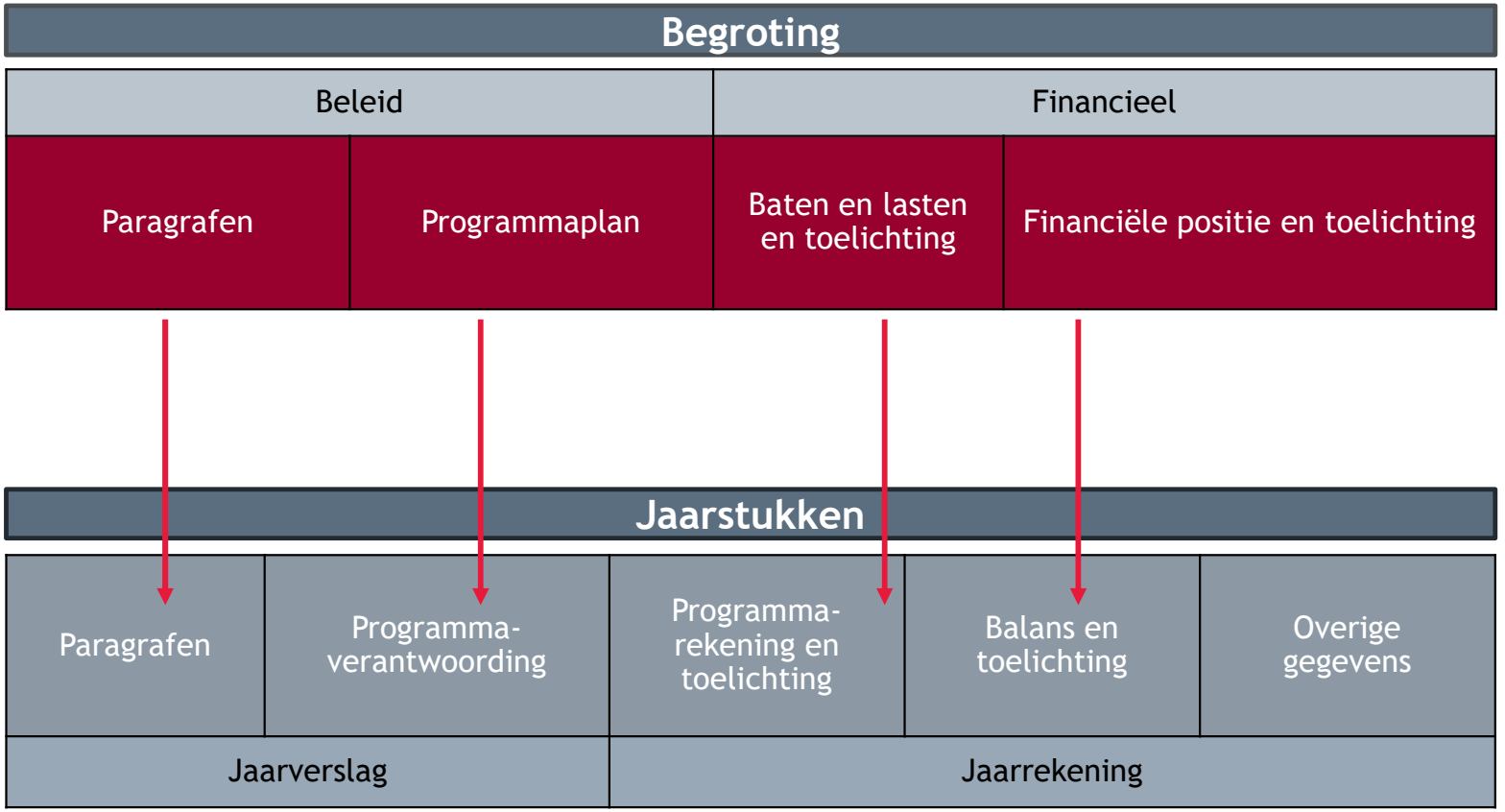
04

© BDO

Samenhang begroting en jaarstukken

De theorie

VOORAF
wat willen we bereiken en wat mag het kosten?

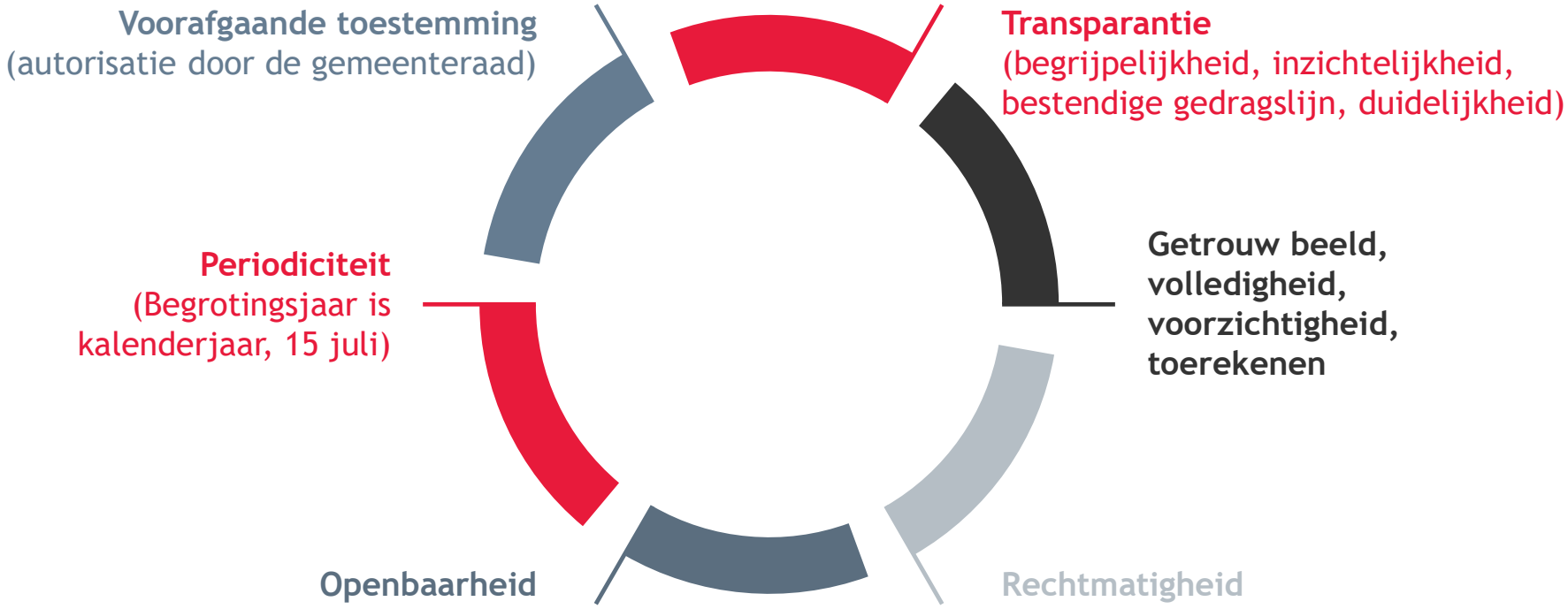
ACHTERAF
wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost?

Elk onderdeel van de begroting krijgt in de jaarstukken zijn tegenhanger; ‘Overige gegevens’ komt alleen in de jaarstukken voor.

© BDO

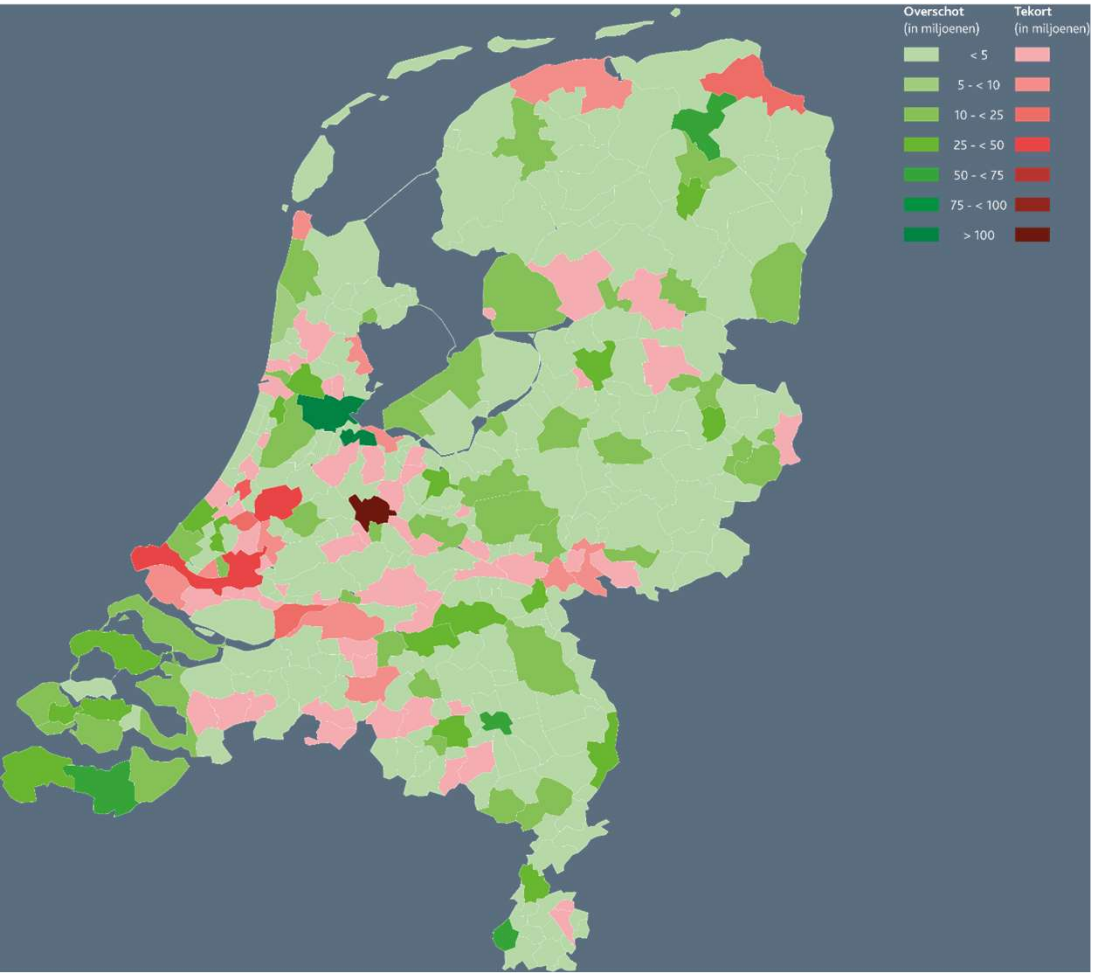
Vereisten aan de begroting en de jaarstukken

Volgens het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

© BDO

Hoe verhoudt Kerkrade zich tot het landelijk beeld?

Belangrijkste resultaten BDO Benchmark Gemeenten

Resultaten jaarrekeningen 2024 positief, maar daarachter schuilen structurele uitdagingen

- Resultaat 2024: € 1,9 miljard (2023: € 1,7 miljard):
  - 21% van de gemeenten had een tekort van totaal € 0,45 miljard (vorig jaar ook 21%)
  - 79% had een overschot van totaal € 2,4 miljard (vorig jaar ook 79%)
- Het gemiddelde rapportcijfer stijgt van een 7,6 naar een 8,4. Aantal onvoldoendes neemt af van 77 naar 8.
- Onderliggend zien we een oplopend saldo van de reserves van gemeenten tot € 43 miljard.
- Eerste landelijke resultaten jaarrekening 2025 laten grofweg hetzelfde patroon zien

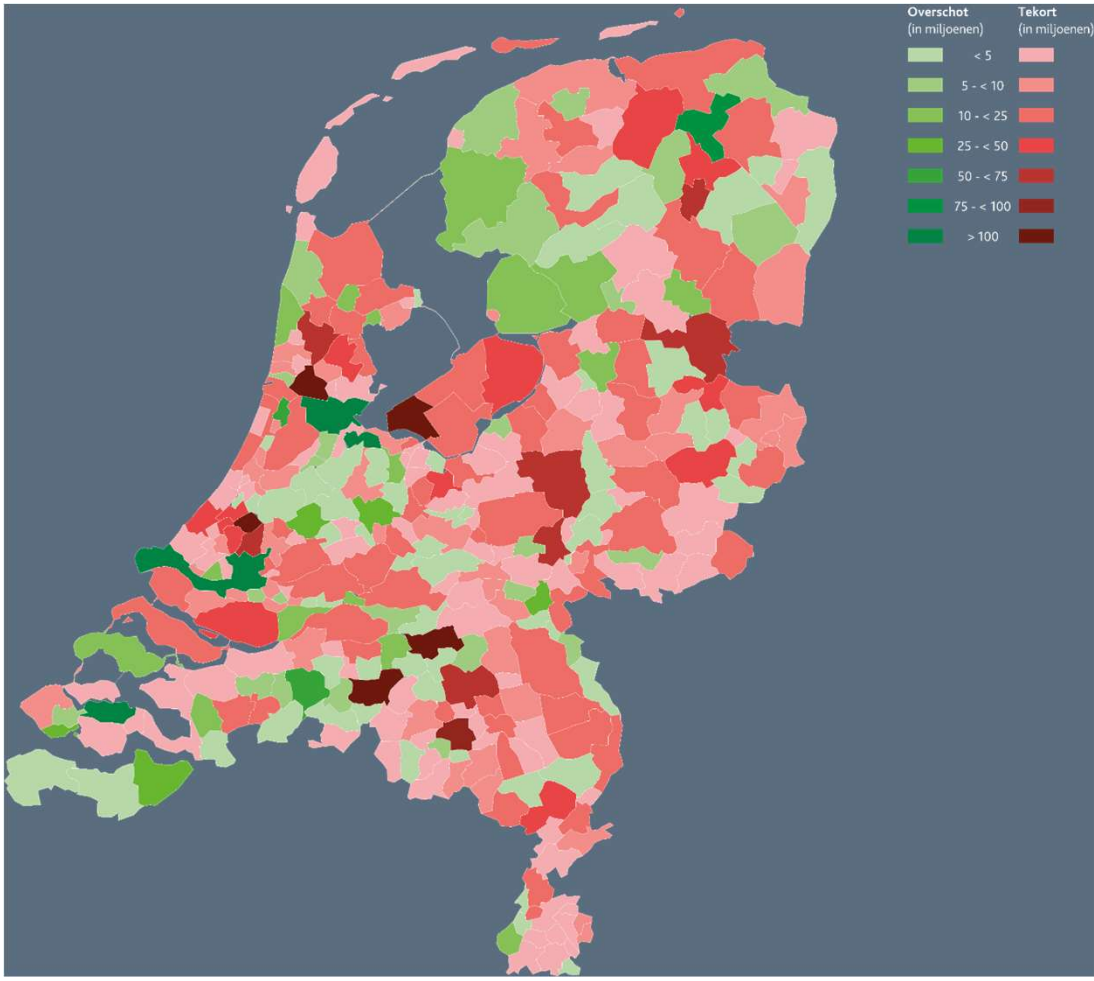
© BDO

Belangrijkste resultaten BDO Benchmark Gemeenten

Beeld begrotingen 2025-2029 is verdeeld, het landschap blijft versnipperd

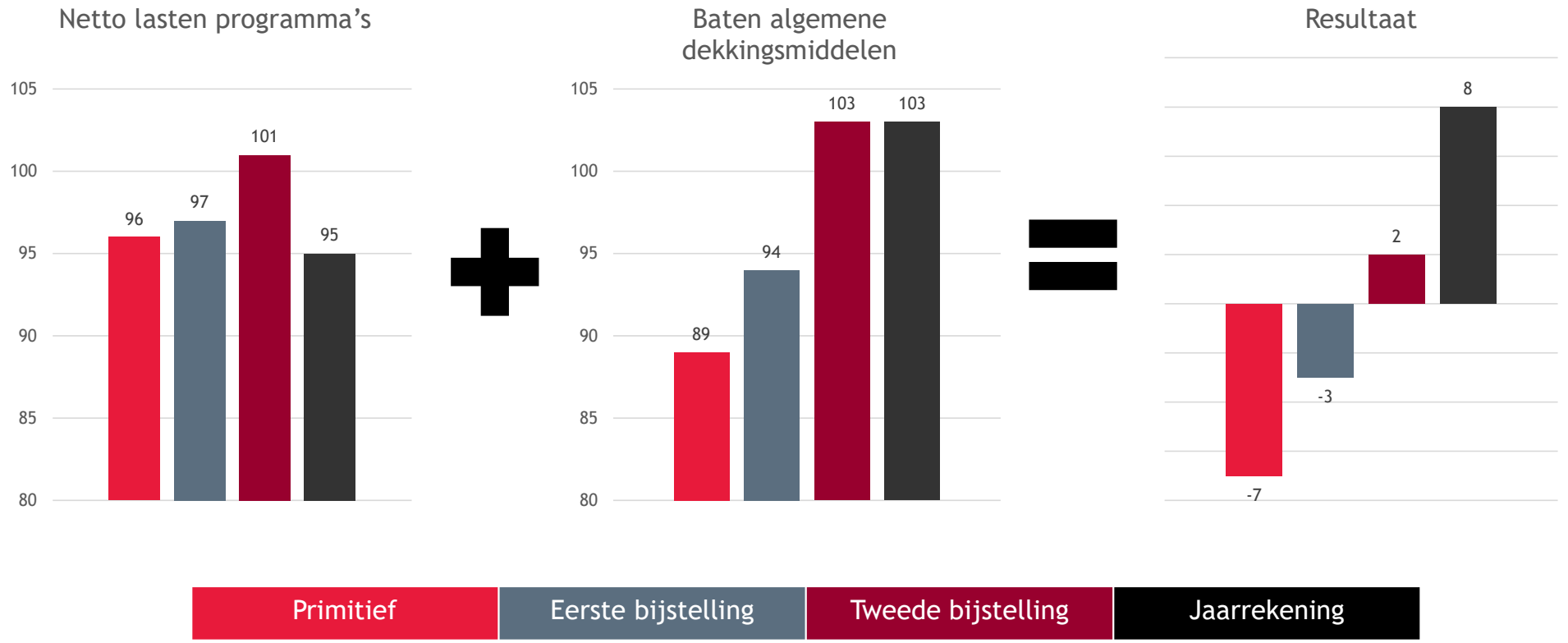
- Bijna 70% van de gemeenten verwacht een meerjarig tekort. Dit tekort bedraagt € 3,4 miljard

Begrotingsjaar	Verwacht resultaat in begroting 2026 in €	Verwacht resultaat in begroting 2025 in €
2025	656 miljoen tekort	667 miljoen tekort
2026	1,0 miljard tekort	1,5 miljard tekort
2027	10 miljoen overschot	638 miljoen tekort
2028	249 miljoen tekort	575 miljoen tekort
2029	11 miljoen tekort	-

© BDO

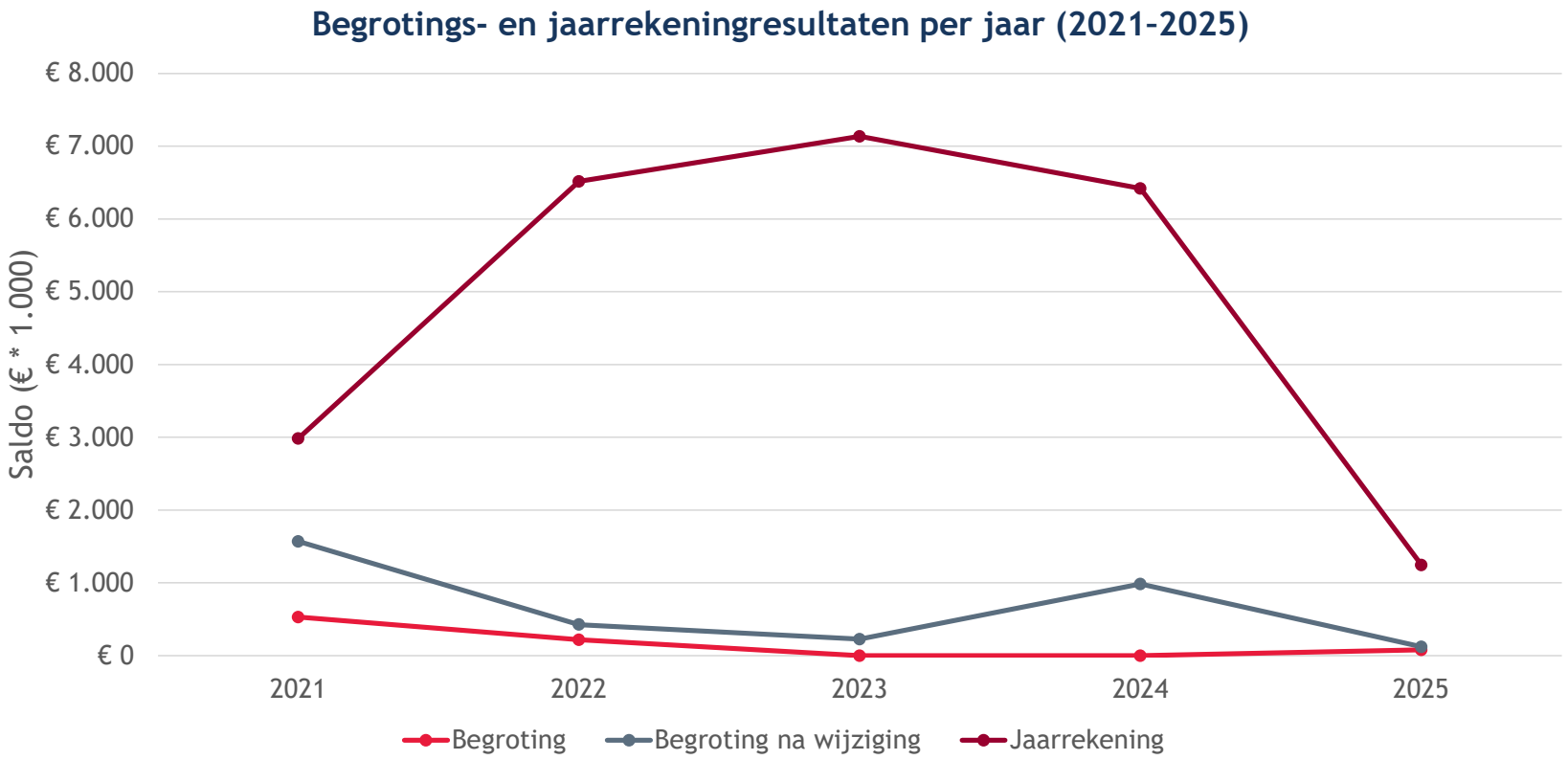
Veelvoorkomend patroon bij gemeenten

© BDO

Ook Kerkrade heeft te maken met gunstiger uitvallende jaarrekeningresultaten

Hier liggen incidentele oorzaken aan ten grondslag: Corona, Circulaires GF, Oekraïne-gelden, meevallers in de leges

© BDO

Financiële ratio’s Kerkrade zijn goed tot voldoende, speelruimte is beperkt

BDO Benchmark Nederlandse Gemeenten (jaarrekening 2024)

RAPPORTCIJFER

7,4

onder het landelijke gemiddelde van 8,4

SOLVABILITEIT

22,4%

(landelijk: 39,9%)

bufferpositie

NETTO SCHULDQUOTE (gecorrigeerd)

58,5%

(landelijk: 31%)

schuldpositie

GRONDEXPLOITATIE

0,6%

(landelijk: 5,16%)

grondrisico

STRUCTURELE RUIMTE

1%

(landelijk: 3%)

ruimte in exploitatie

BELASTINGCAPACITEIT

102,5%

(landelijk: 99,4%)

lokale lastendruk

Kernboodschap: de financiële ratio’s zijn goed tot voldoende, maar de financiële speelruimte is beperkt. Dit vraagt om scherpe keuzes en blijvende aandacht voor de financiële positie.

© BDO

Financiële ratio’s Kerkrade zijn goed tot voldoende, speelruimte is beperkt

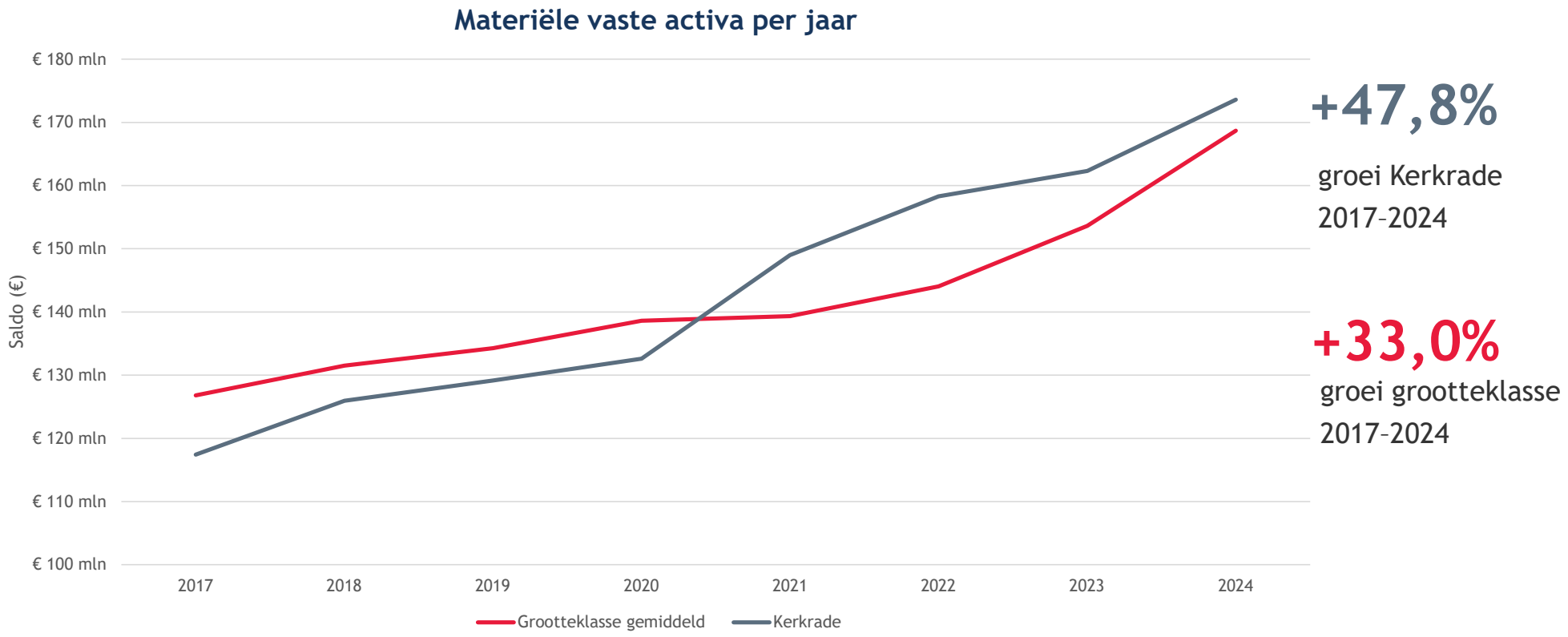
Kengetallen jaarstukken Kerkrade versus signaalwaarden provinciaal toezichthouder

Kengetal	Kerkrade 2021	Kerkrade 2022	Kerkrade 2023	Kerkrade 2024	Landelijk gem. benchmark 2024	Kerkrade 2025	A - minst risicovol	C - meest risicovol
Netto schuldquote	74,5%	67,4%	73,7%	71,6%	-	65,0%	< 90%	> 130%
Gecorrigeerde netto schuldquote	60,2%	53,8%	60,2%	58,5%	31%	52,4%	< 90%	> 130%
Solvabiliteitsratio	17,6%	19,7%	19,7%	22,4%	39,9%	26,0%	> 50%	< 20%
Grondexploitatie	-0,4%	-0,8%	0,2%	0,6%	5,16%	0,5%	< 20%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	4,7%	0,9%	0,6%	1,0%	3,0%	1,0%	> 0%	< 0%
Belastingcapaciteit	109,6%	121,7%	98,3%	102,5%	99,4%	100,0%	< 95%	> 105%

© BDO

Vaste activa groeien sinds 2017 sterker in Kerkrade

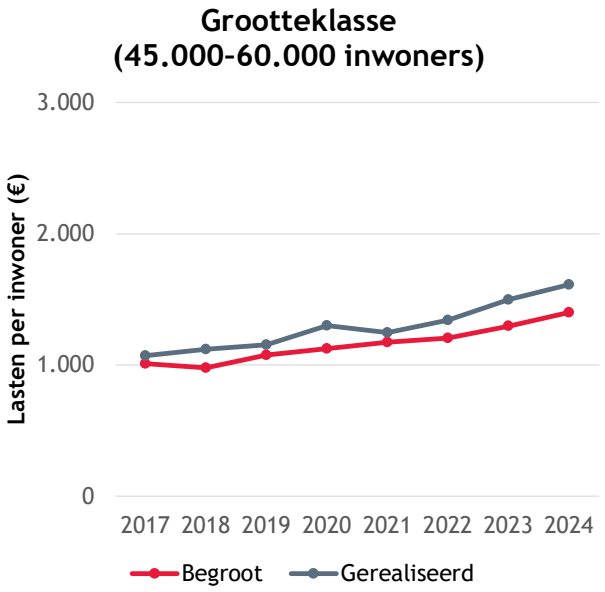
Materiële vaste activa, 2017–2024. Vergelijking met het gemiddelde van de grootteklasse.

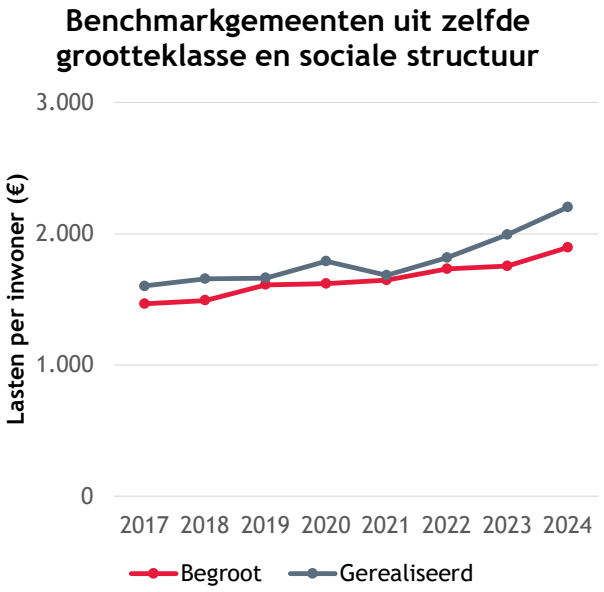

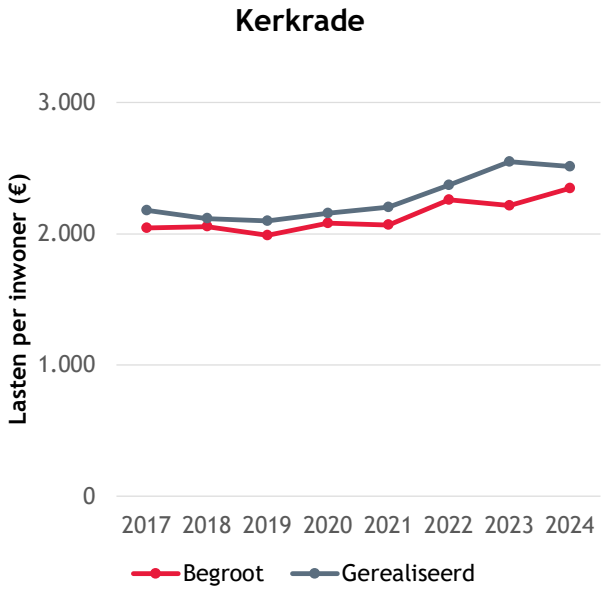
© BDO

De gerealiseerde lasten in sociaal domein per inwoner stijgen in Kerkrade met ruim 15%

Sociaal domein, 2017-2024. Vergelijking met de grootteklasse. Benchmarkgemeenten: dezelfde grootteklasse én dezelfde sociale structuur als Kerkrade.

Kerkrade geeft per inwoner meer uit dan gemeenten in dezelfde grootteklasse. Een vergelijking met gemeenten met dezelfde sociale structuur nuanceert het beeld

© BDO

Financieel meerjarenbeeld gemeenten onzeker door landelijke ontwikkelingen

Dit maakt het voor gemeenten uitdagend om realistisch meerjarig te begroten

- **‘Ravijnjaar’ lijkt vooral opgeschoven:** Tijdelijke Rijksmiddelen bieden voor nu soelaas maar veel gemeenten laten nog steeds tekorten zien (Ravijnjaar 2028)
- **Sociaal domein:** stijgende kosten Jeugd en Wmo en rijksmaatregelen (inkomensafhankelijke eigen bijdrage en uitname GF voor huishoudelijke hulp). Compensatie Jeugd nog steeds onzeker
- **Onduidelijkheid over balans:** sturingsruimte gemeenten versus verantwoordelijkheid voor bijbehorende uitgaven en inkomsten
- **Vastgoed en infrastructuur:** verduurzaming en hogere kosten vragen langjarige keuzes.
- **Uitvoeringskracht:** ambities afstemmen op beschikbare capaciteit.
- **Digitale weerbaarheid:** meer afhankelijkheid vraagt blijvende aandacht voor cyberveiligheid en continuïteit.

© BDO

De (financiële) begroting 2027

Onderdelen van de begroting

Begroting	Onderdeel
Beleidsbegroting	1. Programmaplan: Per programma: • Wat willen we bereiken? • Wat gaan we daarvoor doen? • Wat mag het kosten?
	2. Paragrafen
Financiële begroting	3. Overzicht van baten en lasten en de toelichting
	4. Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting
	5. Bijlagen

Inhoudsopgave

Aanbieding **5**

Beleidsbegroting **7**

Financiële samenvatting 9
Begroting in één oogopslag 11

Programma's **13**

0 Bestuur en ondersteuning 15
1 Veiligheid 27
2 Verkeer, vervoer en waterstaat 37
3 Economie 45
4 Onderwijs 55
5 Sport, cultuur en recreatie 63
6 Sociaal domein 73
7 Volksgezondheid en milieu 89
8 Wonen, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 99

Paragrafen **109**

§1. Lokale heffingen 111
§2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 116
§3. Onderhoud kapitaalgoederen 125
§4. Financiering (treasury) 137
§5. Bedrijfsvoering 142
§6. Verbonden partijen 150
§7. Grondbeleid 184
§8. Wet open overheid 191

Financiële begroting **193**

1. Lasten en baten 195
2. Financiële positie 220

Bijlagen **227**

Lijst van afkortingen 228
Nadere toelichting reserves en voorzieningen 230
Staat van Langlopende Leningen 234
EMU-saldo 235
Overige risico's 236

© BDO

Belangrijkste (financiële) opgaven in één oogopslag

Kerkrade wil investeren in wijken, wonen, zorg en een vitaal centrum, binnen financiële kaders die vanaf 2028 krapper zijn.

1 WONEN & WIJKEN

1.300-1.500 woningen

in bestuursperiode 2026-2030
(o.a. Rolduckerveld; Parkstadwet sinds 1 juli 2026)

2 BETAALBAARHEID UITGAVEN SOCIAAL DOMEIN

€ 123,1 mln.

lasten sociaal domein 2027
(52% van alle lasten)

16,8% jongeren met jeugdhulp

1.200 Wmo-cliënten per 10.000 inwoners

3 INVESTERINGS- EN VERVANGINGSOPGAVE

€ 25,3 mln.

investeringen in 2027
(€ 30 mln. nieuwe leningen in 2027)

Ambities op het gebied van openbare ruimte, wegen, klimaatadaptatie en energie – met impact op structureel saldo

In 2025 en 2026 geen leningen, wel geïnvesteerd

4 FINANCIËLE HOUDBAARHEID 2028 EN 2029

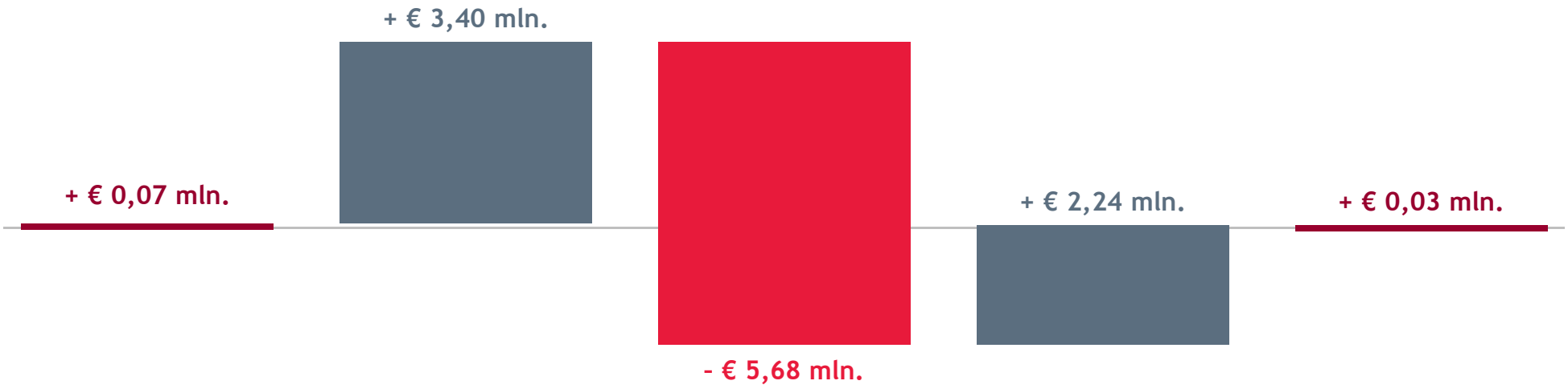
- € 4,85 mln.

begrotingssaldo 2028
(- € 2,0 mln. in 2029; + € 0,05 mln. in 2030)

© BDO

Hoe is Kerkrade tot een sluitende begroting 2027 gekomen?

Van het saldo uit de meerjarenraming naar een sluitend begrotingssaldo 2027 — in vier stappen.

Saldo meerjarenraming 2027
jaarschijf 2027 uit de begroting 2026 (stand november 2025)

Hogere baten
algemene uitkering + 2,21; inkomensregelingen + 0,58; Parkstadwet + 0,28; overige + 0,34

Toenemende lasten
gemeenschappelijke regelingen - 1,59; loonsom - 1,38; welzijn - 0,97; ICT - 0,41; overige - 1,34

Reserves en belastingen
Reservemutaties (met name niet doorvoeren eerder begrote stortingen naar reserve exploitatie) + 1,28;

Belastingen en leges + 0,96

Begrotingssaldo 2027
€ 29.000 positief na bestemming; begroting 2027 sluitend

Rode draad: Terugdraaien beoogde dotatie aan reserves en hogere baten uit belastingen en leges leiden tot een sluitende begroting

© BDO

Ontwikkeling structureel saldo

2027 is structureel sluitend, 2028 en 2029 niet – in 2030 weer herstel

2027	2028	2029	2030
STRUCTUREEL SALDO **+ € 1,15 mln.** ✓ structureel sluitend Resultaat na bestemming € 0,03 mln.	STRUCTUREEL SALDO **– € 3,36 mln.** ✗ niet sluitend Resultaat na bestemming – € 4,85 mln.	STRUCTUREEL SALDO **– € 1,11 mln.** ✗ niet sluitend Resultaat na bestemming – € 2,00 mln.	STRUCTUREEL SALDO **+ € 0,94 mln.** ✓ structureel sluitend Resultaat na bestemming € 0,05 mln.

Aandachtspunt: Het grootste structurele tekort ligt in 2028: € 3,36 mln. Ook 2029 is niet structureel sluitend. Tegelijkertijd vooralsnog geen noodzaak tot onomkeerbare keuzes omdat saldo in 2030 weer verbetert (provinciaal toezichthouder accepteert ook sluitende begroting in laatste jaarschijf).

Wat betekent dat voor de raad? Kwetsbaarheid het grootst in 2028-2029. Belangrijk om ontwikkeling van deze jaarschijven goed te monitoren. Daarbij rekening houden met onzekerheden in Gemeentefonds en Rijksbeleid (bijv. in sociaal domein)

© BDO

Prognose balans 2026-2030

Het balanstotaal groeit van € 274,9 mln. naar € 296,9 mln.

Bedragen × € 1.000, per ultimo jaar	2026	2027	2028	2029	2030
ACTIVA					
Vaste activa	258.489	270.833	278.859	280.441	281.989
Vlottende activa	16.439	14.938	14.938	14.938	14.938
Totaal activa	**274.928**	**285.771**	**293.797**	**295.379**	**296.927**
PASSIVA					
Eigen vermogen	60.352	60.929	59.227	58.598	61.697
Voorzieningen	13.197	13.227	13.257	13.287	13.317
Vreemd vermogen lang	113.140	138.140	121.957	108.474	95.091
Vlottende passiva	88.240	73.475	99.357	115.021	126.823
Totaal passiva	**274.928**	**285.771**	**293.797**	**295.379**	**296.927**

© BDO

Prognose investeringen en verstrekte leningen

€ 111,5 mln.

Totaal investeringen en verstrekte leningen 2026–2030

Jaar	Reguliere investeringen	Overige investeringen	Verstrekte leningen	Totaal
2026	29.283	3.430	833	33.546
2027	20.568	4.700	0	25.268
2028	18.168	3.400	0	21.568
2029	12.725	2.800	0	15.525
2030	12.770	2.800	0	15.570
Totaal	**93.514**	**17.130**	**833**	**111.477**

Bedragen × € 1.000. De volledige projectuitsplitsing staat rechts.

Pr.	Omschrijving	V/U[1]	E/M[2]	2026	2027	2028	2029	2030	2026 - 2030
I Reguliere investeringen									
0.4	ICT investeringen	v	e	327	327	327	327	327	1.635
0.4	Telefooncentrale	v	e	65	0	0	0	0	65
0.4	Diverse transportmiddelen	v	e	708	340	391	350	350	2.139
0.4	Gemeentelijke gebouwen	v	e	1.300	1.300	1.400	1.400	1.400	6.800
0.4	Verduurz. stadskant. en raadhuis	v	e	1.142	1.000	370	0	0	2.512
0.8	Onvermijdbaar / algemeen	v	e/m	206	58	58	58	58	438
2.1	Wegen, straten en pleinen	v	m	7.622	4.200	4.500	4.500	4.500	25.322
2.1	Civieltechnische kunstwerken	v	m	820	2.445	3.835	960	950	9.010
2.1	Openbare verlichting	v	m	300	300	300	300	300	1.500
2.1	Versnellingsagenda Rijk	u	m	3.430	1.000	1.000	1.000	1.000	7.430
2.1	Mobiliteitsplan	u	m	508	520	520	520	520	2.588
2.1	Bereikbaarheid Kerkrade-West	u	e/m	600	0	0	0	0	600
2.2	Parkeren	v	e	0	40	20	20	20	100
3.2	Bereikbaarheid bedrijventerreinen	v	m	1.470	0	0	0	0	1.470
3.2	Impuls winkelgebieden	u	e	250	400	400	400	400	1.850
3.2	Poppodium Flexiforum	u	e	200	0	0	0	0	200
3.3	Markt Eygelshoven	u	e	170	0	0	0	0	170
4.2	Het Martin Buber	u	e	4.500	4.500	1.000	0	0	10.000
5.2	Sportaccommodaties	v	e	1.550	730	600	150	150	3.180
5.3	Cultuurcluster (Hub / PLT)	v	e	0	628	565	195	250	1.638
5.5	Rolduc "kanjermonument"	u	m	1.000	0	0	0	0	1.000
5.7	Openbaar groen	v	m	625	625	625	625	625	3.125
5.7	Volkstuinen	v	m	0	30	0	0	0	30
5.7	Speeltuinen en -toestellen	v	m	60	40	40	40	40	220
6.6	Wmo-hulpmiddelen	v	e	425	425	425	425	425	2.125
6.6	Wmo-trapliften	v	e	75	75	75	75	75	375
7.4	Klimaatadaptatie	u	e	210	350	350	350	350	1.610
8.1	projecten Volkshuisvestingsfonds 1.0	u	m	140	140	280	280	280	1.120
8.1	projecten Volkshuisvestingsfonds 2.0	u	m	830	345	337	0	0	1.512
8.1	projecten Volkshuisvestingsfonds 4.0	u	m	150	150	150	150	150	750
8.3	Herinrichten woonwagenplaatsen	u	e	150	150	150	150	150	750
8.3	Gbe Rolduckerveld	u	m	450	450	450	450	450	2.250
Totaal reguliere investeringen				**29.283**	**20.568**	**18.168**	**12.725**	**12.770**	**93.514**
II Overige investeringen									
3.2	Flexwerkplekken Flexiforum	v	e	130	0	0	0	0	130
4.2	Onderwijsvoorzieningen	v	e	200	200	200	200	200	1.000
4.2	HMB openbare ruimte	u	m	200	1.500	200	0	0	1.900
7.2	Riolen	v	e	2.900	3.000	3.000	2.600	2.600	14.100
Totaal overige investeringen				**3.430**	**4.700**	**3.400**	**2.800**	**2.800**	**17.130**
III Leningen									
4.2	HMB lening	-	-	700	0	0	0	0	700
5.2	Sporthallen	-	-	68	0	0	0	0	68
5.5	Stichting Koningin van de Vrede	-	-	65	0	0	0	0	65
Totaal leningen				**833**	**0**	**0**	**0**	**0**	**833**
Totaal investeringen				**33.546**	**25.268**	**21.568**	**15.525**	**15.570**	**111.477**

© BDO

Prognose kengetallen

Kengetallen blijven in prognoses in categorie ‘minst risicovol’ en ‘neutraal’

Kengetal	2025 REK	2026 BEGR	2027 BEGR	Minst risicovol (cat. A)	Neutraal (cat. B)	Meest risicovol (cat. C)
Netto schuldquote	65,0	82,6	82,9	< 90	90-130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52,4	69,1	70,3	< 90	90-130	> 130
Solvabiliteitsratio	26,0	21,9	21,3	> 50	20-50	< 20
Grondexploitatie	0,5	0,0	0,0	< 20	20-35	> 35
Structurele exploitatieruimte	1,0	0,1	0,1	> 0	0	< 0
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden	100,0	95,1	-	< 95	95-105	> 105

© BDO

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen:

De mate waarin een gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte niet begrote tegenvallers financieel op te vangen zonder ingrijpende beleidswijzigingen.

Artikel 11 lid 1 BBV

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>= 2.0	uitstekend
B	1.4 < 2.0	ruim voldoende
C	1.0 < 1.4	voldoende
D	0.8 < 1.0	matig
E	0.6 < 0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

Hoe ontwikkelt het weerstandsvermogen zich?

Ratio is een score A in weerstandsnorm (risicomatrix Universiteit Twente)

2,1 ratio zoals opgenomen in begroting 2027 (score A vanaf 2,0)

€ 18,3 mln. weerstandscapaciteit per 1-1-2027

€ 9,0 mln. gekwantificeerde risico's (6 clusters)

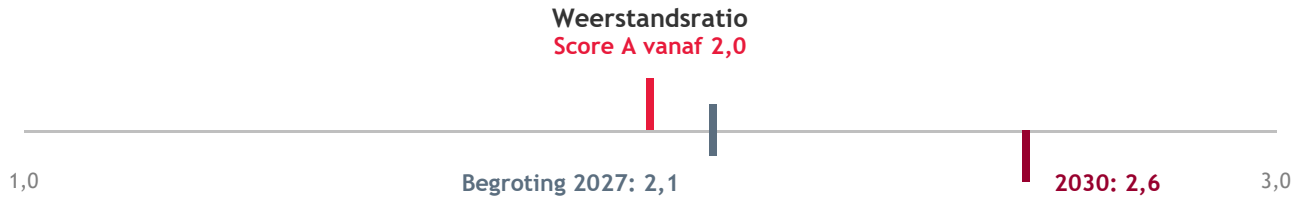
Buffer tegenover risico's — per 1 januari 2027

Weerstandscapaciteit € 18,3 mln.

Risico's € 9,0 mln.

Ruimte boven risico's € 9,3 mln.

waarvan € 9,5 mln. Algemene Reserve, € 7,5 mln. vrij deel reserve exploitatie en € 1,3 mln. Algemene Reserve OBK

© BDO

Afsluitende kernboodschap

Kerkrade heeft een gezonde financiële positie, maar speelruimte is beperkt

Kerkrade investeert

De komende jaren wordt actief geïnvesteerd om ambities op het gebied van woningbouw, openbare ruimte en klimaatadaptatie te realiseren.

Financiële positie gezond

Financiële ratio's zijn goed tot voldoende. Dit geldt ook voor de meerjarenprognose.

Meerjarenperspectief vraagt monitoring

De begrotingen 2027 en 2030 zijn structureel sluitend. Tekorten 2028 en 2029 vragen om monitoring.

© BDO

Een ǝɹǝpuɐ kijk op waarde